

Välkomna till forumträff

Ett samhälle fritt från rasism

Statens arbete mot rasism
och hatbrott

Forum
för levande
historia

Petra Mårselius

Överintendent vid Forum för levande historia

Program

09.00	Registrering	13.15 – 14.00	Panelamtal: Om arbetet mot rasism och hatbrott i tre olika statliga verksamheter
09.30 – 09.45	Inledning		
09.45 – 10.30	Ett samhälle fritt från rasism	14.00 – 14.15	Paus med fika
10.30 – 10.45	Paus	14.15 – 15.00	Diskussion: Hur kan vi som statliga myndigheter arbeta strategiskt mot rasism och hatbrott?
10.45 – 11.40	Om "rasismbegreppet"		
11.40 – 12.30	Lunch	15.00	Slut
12.30 – 13.15	Bokamtal om Sveriges koloniala historia och om rasism		

Praktiskt

- Toaletter och nödutgångar
- Trådlöst internet
 - `_WTC_middleofeverywhere`
 - Lösenord: stockholm
- PPT-bilder skickas ut
- Mikrofon av tillgänglighetsskäl

Nästa forumträff: Save the date!

19 november, 09.00–12.00 (digital)

Handlingsplan mot rasism och hatbrott

Forumträff 27 maj 2025

Maria Engvall
Andrés Zanzi
Arbetsmarknadsdepartementet

Vad är nytt?

- Tydligare mål och bättre uppföljning
- Arbetet inriktas mot fyra fokusområden
- Bättre stöd till arbetet på nationell, regional och lokal nivå
- Olika former av rasism synliggörs tydligare

Tydligare mål och bättre uppföljning

- Övergripande mål:
Ett samhälle fritt från rasism
- Delmål för olika fokusområden
- Forum för levande historia samordnar och följer upp

Fyra fokusområden

- Fokusområden med delmål, behovsformuleringar och åtgärder
- Generella åtgärder inom andra områden; t.ex. rasism i digitala miljöer, forskning, stöd och dialog med det civila samhället

Myndigheter som involveras

Ett 20-tal myndigheter involveras i genomförandet av handlingsplanen.

Några särskilt viktiga myndigheter utpekas:

Arbetsmiljöverket, Brottsförebyggande rådet, Diskrimineringsombudsmannen, Forum för levande historia, Polismyndigheten, Statens skolverk och Socialstyrelsen.

Bättre stöd till arbetet på nationell, regional och lokal nivå

- Mer kunskap i form av praktiskt stöd och verktyg ska tas fram, spridas och användas
- Målgrupper: anställda inom skolan, hälso- och sjukvården, socialtjänsten och andra offentliga verksamheter
- Uppdrag till länsstyrelserna, Forum för levande historia med flera myndigheter

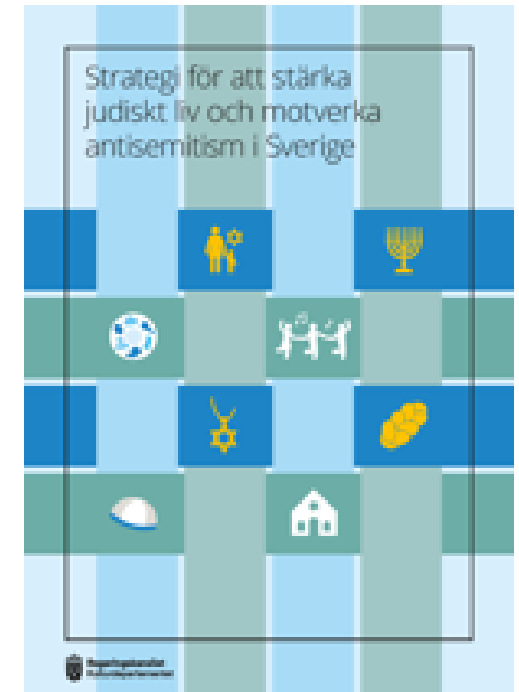
Olika former av rasism synliggörs

- Handlingsplanen ska motverka all form av rasism
- Särskilt fokus på antimuslimsk rasism, antisemitism, antisvart rasism, antiziganism och rasism mot samer
- Specifik utsatthet synliggörs och motverkas med insatser

Olika former av rasism synliggörs forts.

- Delvis ny terminologi
- Riktade uppdrag
- Strategi för att stärka judiskt liv och motverka antisemitism

Tack!

Maria Engvall
Andrés Zanzi
Arbetsmarknadsdepartementet

Paus

Paus till 10.45

Forum
för levande
historia

Alla andra bara
tänker på sig själva –
det är bara jag som
tänker på mig

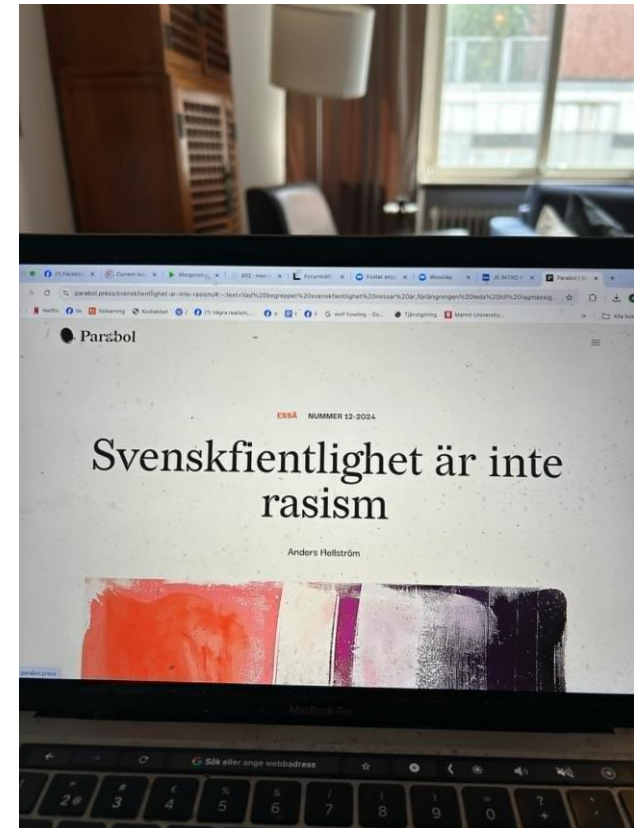
Anders Hellström Forumträff 27 maj 2025

Vem jag är 1 (2)

- Docent i statsvetenskap
- Universitetslektor i IMER (Internationell migration och etniska relationer), Globala Politiska Studier, Malmö Universitet
- Knuten till Malmö Institute for studies in migration studies (MIM)
- Skrivit och pratat mycket om populism, nationalism, radikalhögern, Sverigedemokraterna och sånt

Vem jag är 2 (2)

Vad jag ska prata om idag

- Alla andra är dumma
- Från rasism till rasismer
- Vad som skiljer en vanlig förolämpning från en rasistisk förolämpning åt
- Teoretiska traditioner (Biologisk rasism, neorasism, institutionell rasism)
 - Fokus (individ och/eller samhälle)
 - Bredd (tunn-bred)
- Rasism och antirasism i Sverige
- Det är synd om mig också
- Frågor

Alla andra bara tänker på sig själva, det är bara jag som tänker på mig

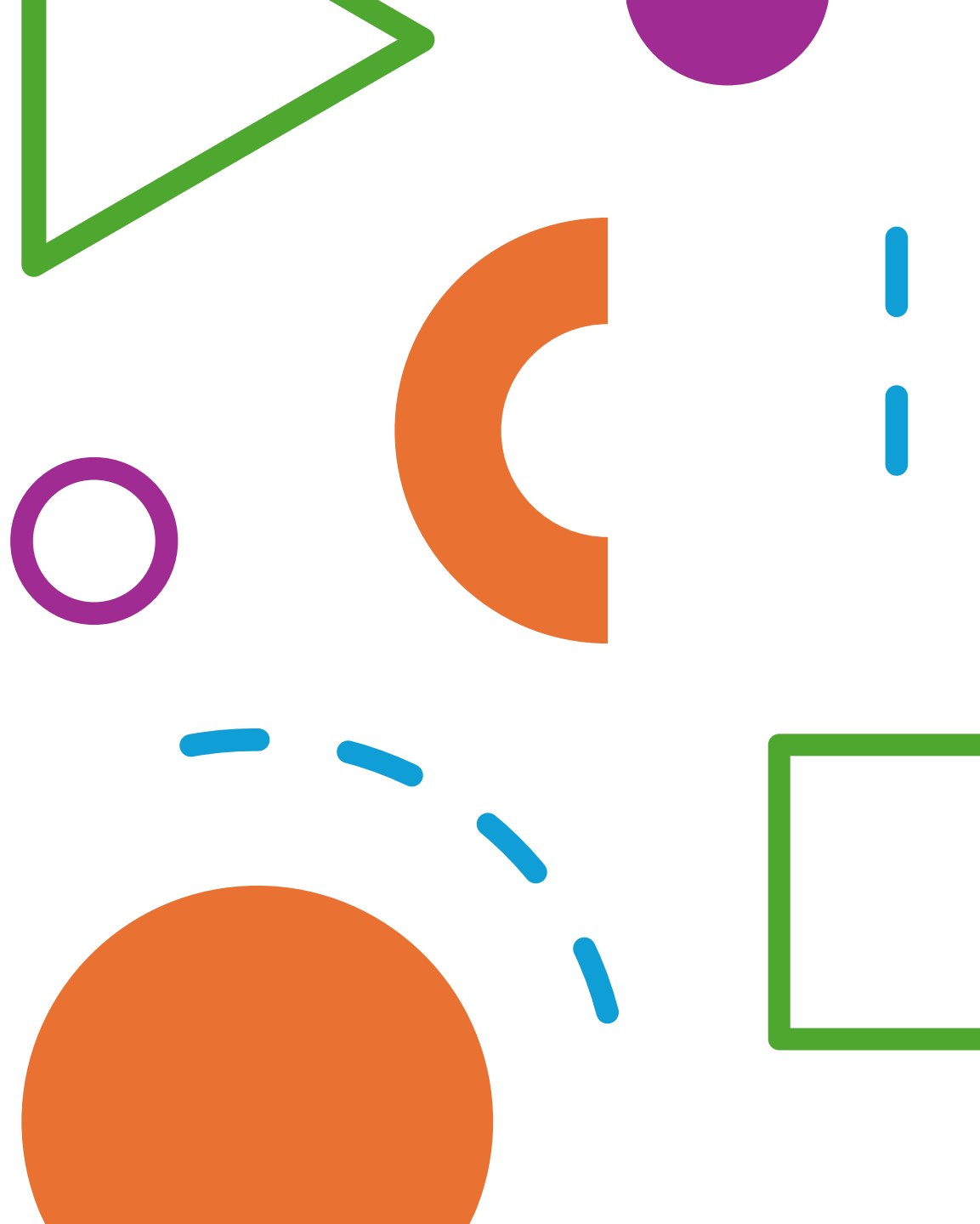
Från rasism till rasismer

- Rasist är något som jag inte är och rasism är någonting som jag inte ägnar mig åt.
- Rasism hände då och sker där borta och inte här och nu
- Vi vill alla vara goda och väljer därför en definition av rasism som utesluter oss från att vara en del av ”problemet”.
- Rasist som namn på något som jag inte är.

Vad som skiljer en vanlig förolämpning från en rasistisk förolämpning åt

- Individuella nedsättande omdömen om den andre (mikro) kan och är många gånger klandervärda och ibland också olagliga. Dessa måste dock vara kopplade till gruppbaseade strukturella ojämlikheter (makro) för att räknas som rasism, enligt migrationsforskaren Miri Song
- Rasism går alltid ovanifrån och ner, aldrig tvärtom
- Från majoritet till minoritet, men vem som tillhör vad är ett ständigt föremål för politisk kontrovers
- Vilken historisk eller nutida förfärlighet som hänvisas till när begreppet rasism nämns är också ett återkommande inslag i den offentliga debatten (ex. förintelsen, kolonialism, hudfärgsrasism etc.)

Teoretiska traditioner

Biologisk rasism
– kallas ibland för
vetenskaplig
rasism

Neorasism –
kallas ibland för
kulturell rasism

Institutionell
rasism – kallas
ibland för
strukturell rasism

Biologisk Rasism 1 (2)

vad är

- Från religion till vetenskap
- Biologisk rasism är viktig för att förstå samtida rasifieringsprocesser, genom de kulturella hierarkier som har format oss.
- Nation och ras som siamesiska tvillingar för hur vi ska förstå modernitet
- Vanlig kritikpunkt: ras är en social konstruktion

Biologisk rasism 2 (2)

hur studera

- Smalt och tunt
- Föreställningar som många har men skäms för att prata om
- synliggöra föreställningar som är baserade på utseende.
- Utmana färgblindheten

Neo-Rasism 1 (2)

Vad är

- Ras utan raser (Balibar).
- Från ras, etnicitet till oöverstigliga kulturella skillnader.
- Vi är alla lika bra, men vi hör naturligt hemma på olika platser
- Vanliga kritikpunkter
 - Bred, var går gränsen?
 - Den nya rasismen är egentligen ganska gammal

Neo-Rasism 2 (2)

hur studera

källa: Benjamin R. Teitelbaum. 2017. *Lions of the North: Sounds of the New Nordic Nationalism*. (New York: Oxford University Press). Cas Mudde. *The far right today* (cambridge: Polity)

- Ideologi och diskurs
 - Race Revolutionaires – Cultural Nationalists – Identitarians (Teitelbaum)
 - Radikalhögerens politiska diskurs (Mudde)
 - radikal-extrem
 - patologisk normalitet
- syn på kultur
 - etnopluralism

Institutionell Rasism 1 (2)

- Lanserades av Black Power-rörelsen i USA på 1960-talet, på svenska är det vanligt att tala om strukturell diskriminering
- Fokus på hur rasism görs, snarare än på vad det är
 - Rasifiering istället för ras, etnifiering istället för etnicitet osv
 - Hur de underordades positioner rationaliseras i processen, samhällets administrativa rutiner.
- Vanliga kritikpunkter
 - Rasism utifrån ett offerperspektiv?
 - Om det tolkas för brett riskerar rasismbegreppet att förlora analytisk skärpa. Omvänt kan rasismbegreppet bli för smalt koncentrerat på ojämna livsvillkor i relationen mellan vita och svarta.
 - För woke och för mycket identitetspolitik

Institutionell rasism 2 (2) hur studera

- Förflytta fokus från frågan vem som är rasist till hur rasism görs i olika sammanhang och platser (på jobbet, på fritiden, på stan, i hemmet)
- Genom att belysa strukturella ojämlikheter och individuella oförrätter skapas incitament för mobilisering av progressiva krafter, som exempelvis Black Lives Matter

Rasism och antirasism i Sverige idag

källa: Catrin Lindström & Tobias Hübinette 2020. Vit melankoli: en analys av en nation i kris (Stockholm/Göteborg: Makadam förlag)

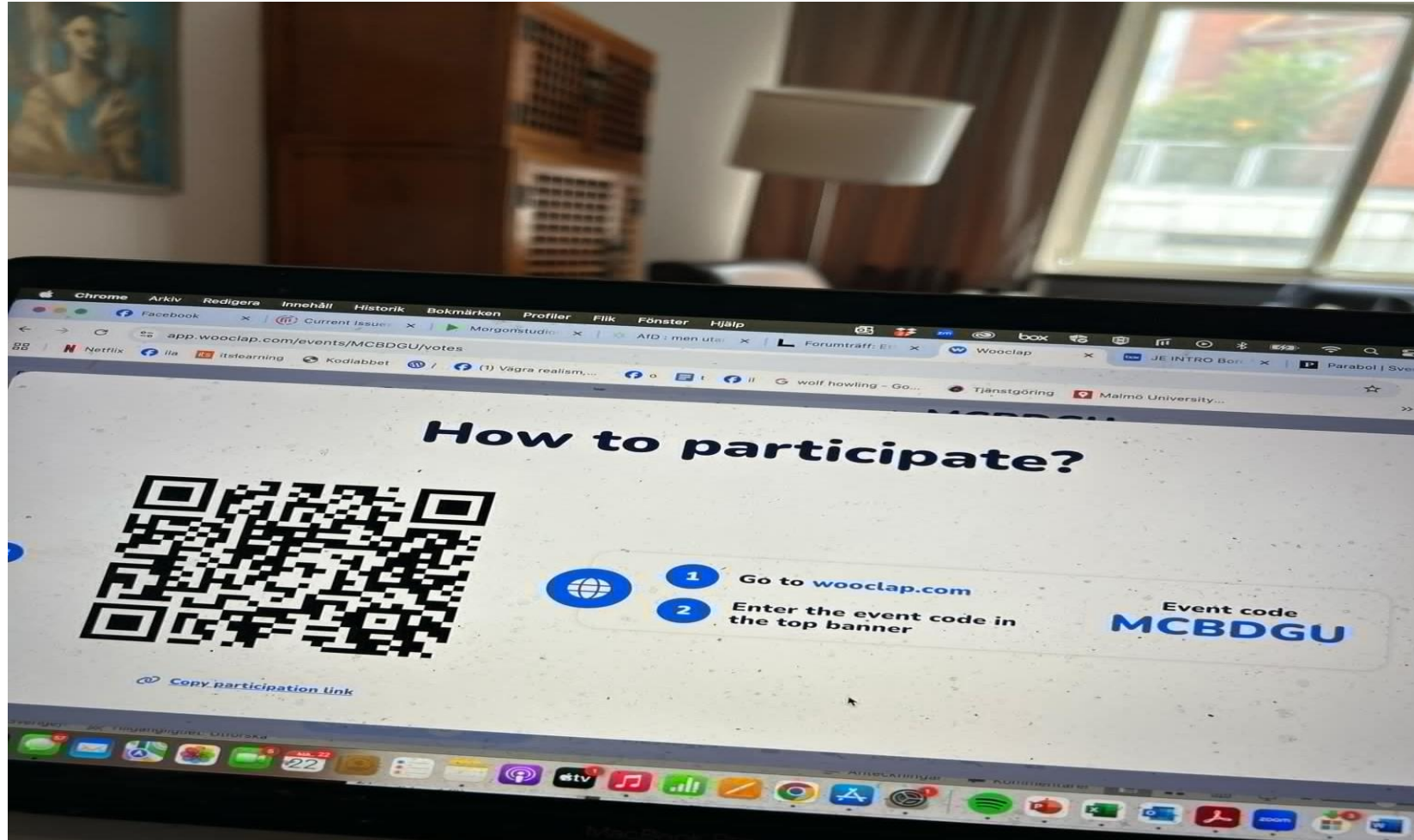
- Såväl rasister som antirasister idag sörjer ett mer etniskt homogent Sverige igår
- För antirasisterna var Sverige ett moraliskt föredöme och för rasisterna var vi helt enkelt alla blonda förr. 1960 var 4 procent av den svenska befolkningen utlandsfödda. Idag längtar många tillbaka till *Bullerbyn* och *Vi på Saltkråkan* då allt kändes enklare.
- Genom att se rasism som politisk aktivitet kan man studera hur gemensamma minnen, glömskor, myter används (diskurs) av olika aktörer för att uppnå specifika och olika ideologiska mål. Detta sker utifrån både rasistiska som antirasistiska ideologiska positioner för att styra utvecklingen i endera regressiv eller progressiv riktning.

Det är synd om mig också

- Omvänd rasism
- Vem som är förövare och vem som är offer blandas ihop
- Men om man ropar varg varje gång man känner sig kränkt riskerar rasismbegreppet att vattnas ur och betyda allt och inget.

Vilka är ni?

DIGITAL INTERAKTION

A 3D rendering of a field of dark grey question marks. In the center, one question mark is highlighted in a bright yellow color. The scene is set against a background with a purple-to-orange gradient.

Frågor

Tack

Lunch

Lunch till 12.30

Forum
för levande
historia

Boksamtal:
Johanna Westeson

”Min kärlek till detta folk.
Frälsning & förtryck:
farfars tid i Sápmi”

JOHANNA WESTESON

*Min kärlek
till detta folk*

FRÄLSNING & FÖRTRYCK:

FARFARS TID I SÁPMI

Forum
för levande
historia

Panel samtal

Forum
för levande
historia

Panelamtal

**Om arbetet mot rasism och hatbrott i
tre olika statliga verksamheter**

Meriam Chatty, Forum för levande historia

Kitimbwa Sabuni, Länsstyrelsen i Stockholm

Daniel Jacobsson, Polisen

Paus till 14.15

Forum
för levande
historia

Diskussion: Vad tar ni med er?

Gruppreflektion

Vad tar ni med er från samtalet om arbetet mot rasism på statliga myndigheter?

Vilka reflektioner tar ni med er till era arbetsplatser?

Uppsamling kl. 14.45 – en mening om er gruppreflektion

Uppsamling

En mening om er
grupprefleksion.

**Forum
för levande
historia**

Avslutning

Save the dates

Forumträffar 2025:

19 november kl. 09.00 – 12.00 (digital)

Fortbildning:

[Rasism – förstå, förebygg, förändra - Fortbildning om rasism för anställda i offentlig sektor](#)

- Hel- eller halvdag
- Möjligt att anmäla intresse för hösten 2025